

Το πρόγραμμα ΕΠΕΑΕΚ «Ενθάρρυνση Επιχειρηματικών Δράσεων των Φοιτητών του ΤΕΙ Αθήνας»

Του καθηγητή **Αθανάσιου Νασσιόπουλου**, Ιδρυματικού Υπεύθυνου του έργου

Στο ΤΕΙ Αθήνας υλοποιήθηκε με επιτυχία η πρώτη εφαρμογή του προγράμματος ΕΠΕΑΕΚ με τίτλο 'Ενθάρρυνση επιχειρηματικών Δράσεων των Φοιτητών του ΤΕΙ Αθήνας'. Το πρόγραμμα, που ήταν στα πλαίσια της πράξης 3.1.2.γ του υπουργείου Παιδείας 'Ενθάρρυνση Επιχειρηματικών Δράσεων, Καινοτομικών Εφαρμογών και Μαθημάτων Επιλογής Φοιτητών και Σπουδαστών', πραγματοποιήθηκε ουσιαστικά στα τέσσερα ακαδημαϊκά εξάμηνα των ετών 2003-2004 και 2004-2005. Χρηματοδοτήθηκε με 210.000 ΕΥΡΩ και ολοκληρώθηκε τον Αύγουστο του 2005. Παρά το γεγονός, ότι η απορρόφηση του έργου δεν έφθασε το 100%, λόγω της σημαντικής καθυστέρησης στην ένταξή του και ως εκ τούτου στην έναρξή του, αγκάλιασε πάρα πολλούς φοιτητές και φοιτήτριες, πάνω από διακόσιους πενήντα, οι οποίοι παρακολούθησαν τα θεωρητικά και εργαστηριακά μαθήματα που οργανώθηκαν στα πλαίσια του έργου. Ιδιαίτερη επιτυχία σημείωσαν κατά κοινή ομολογία τα εργαστήρια ειδικών επιχειρήσεων, οργανώθηκαν συνολικά εννέα εβδομαδιαίοι κύκλοι των 40 ωρών. Αποδείχθηκε ιδιαίτερα αποτελεσματική, από άποψη συμμετοχής φοιτητών αλλά και εμπειρίας, η οργάνωση θερινών σχολείων στα πλαίσια του έργου, τον Ιούλιο του 2004 και τον Ιούλιο του 2005, όπου πολλοί φοιτητές, χωρίς τον φόρτο των εγκυκλίων σπουδών τους παρακολούθησαν τα εργαστήρια "Εικονικών Επιχειρήσεων".

Στα πλαίσια των θεωρητικών μαθημάτων οργανώθηκαν διαλέξεις διάρκειας 18 – 24 ωρών σε γνωστικά αντικείμενα όπως:

- Μορφές Ιδιωτικών Επιχειρήσεων
- Εισαγωγή στα θέματα Βιομηχανικής ιδιοκτησίας
- Ηλεκτρονικό Εμπόριο
- Λειτουργία και χρηματοδότηση Επιχειρήσεων.

Για τις ανάγκες του προγράμματος αναπτύχθηκε έντυπο και ηλεκτρονικό υλικό και πραγματοποιήθηκαν αρκετές μελέτες περιπτώσεων και εργασίες φοιτητών πάνω σε σχετική με την επιχειρηματικότητα θεματολογία.

Σημαντική συνιστώσα του έργου υπήρξε η ανάπτυξη λογισμικού, υπό την εποπτεία του **καθηγητή Παρασκευά Χατζηδιάκου**, σε διαδραστικό περιβάλλον, για την 'δημιουργία εικονικής επιχείρησης'. Το μεγαλύτερο μέρος του υλικού βρίσκεται ήδη στην ιστοσελίδα του ΤΕΙ και συγκεκριμένα στο

www.epixeirein.career.teiath.gr.

Η πορεία και τα αποτελέσματα του έργου παρουσιάστηκαν σε τρεις τουλάχιστον ημερίδες που οργανώθηκαν από φορείς και Ακαδημαϊκά Ιδρύματα σε θέματα σχετιζόμενα με την επιχειρηματικότητα. Συγκεκριμένα σε ημερίδα στο ΕΒΕΑ που οργανώθηκε από το Οικονομικό Πανεπιστήμιο Πειραιά και συμμετείχαν Ιδρύματα με αντίστοιχα έργα, στην ημερίδα που οργανώθηκε στις Σπέτσες, τον Μάιο του 2005, από την ο-

ρίζοντα δράση των Γραφείων Διασύνδεσης των ΤΕΙ και στην ημερίδα που οργανώθηκε από το ΤΕΙ Αθήνας, το ΤΕΙ Πειραιά και την ΑΣΠΑΙΤΕ υπό την αιγίδα του Δήμου Αιγάλεω, στο Δημαρχιακό μέγαρο Αιγάλεω την 1η Νοεμβρίου 2005.

Είμαι υποχρεωμένος στο σημείο αυτό να ευχαριστήσω όλα τα μέλη της Επιστημονικής Επιτροπής του προγράμματος για την αгаστή συνεργασία τους και την σημαντική συνεισφορά τους στην επιτυχία του έργου. Συγκεκριμένα τους **καθηγητές Παρασκευά Χατζηδιάκου, Βασίλειο Σπυρόπουλο, Ιωάννη Χατζηκιάν, που συνεισέφεραν στα θεωρητικά μαθήματα και Ιωάννη Τσάκνη, Πέτρο Αζαόπουλο, και Μάρκο Δενδρινό** που συνεισέφεραν σε μελέτες περιπτώσεων. Βεβαίως ανήκουν ευχαριστίες και στην Επιτροπή Παρακολούθησης και τον Ειδικό Λογιστή για την απρόσκοπτη συνεργασία και στους λοιπούς συνεργάτες του έργου, αλλά και σε φοιτητές μας που βοήθησαν στην συγγραφή λογισμικού και στη γραμματειακή υποστήριξη του.

Είναι ήδη γνωστό ότι εγκρίθηκε και το νέο πρόγραμμα του ΤΕΙ Αθήνας, πάλι με τον τίτλο 'Ενθάρρυνση Επιχειρηματικών Δράσεων των Φοιτητών του ΤΕΙ Αθήνας', για τα έτη 2005-2007. Ο συγκεκριμένος προϋπολογισμός του έργου είναι 200.000 ΕΥΡΩ και αναμένεται η ένταξη του έργου για να αρχίσει η υλοποίησή του.

Το νέο πρόγραμμα απευθύνεται σε όλους τους φοιτητές του ΤΕΙ Αθή-

νας και φιλοδοξεί να αγκαλιάσει ακόμα περισσότερους φοιτητές όλων των τμημάτων. Με την εμπειρία που αποκτήθηκε, και τα στατιστικά στοιχεία που καταγράφηκαν από την πρώτη πιλοτική εφαρμογή, η Επιστημονική Επιτροπή του Έργου ελπίζει να ξεπεραστούν τα όποια προβλήματα παρουσιάστηκαν στο παρελθόν. Ήδη έχει ληφθεί μέριμνα και για την καλύτερη ενημέρωση των ενδιαφερομένων με έντυπο υλικό αλλά και μέσω του διαδικτύου. Το προτεινόμενο πρόγραμμα είναι πληρέστερο του πρώτου και περιλαμβάνει πολύ περισσότερα μαθήματα και πολλές άλλες δράσεις που αναφέρονται συνοπτικά στην συνέχεια. Αυτό θα εξυπηρετήσει στο να μπορούμε να ανταποκριθούμε σε ειδικές απαιτήσεις των φοιτητών σε περισσότερα γνωστικά αντικείμενα ανάλογα με την ζήτηση.

Βασικός στόχος και του πρώτου αλλά και του νέου προγράμματος και των προτεινόμενων επιμέρους δράσεων στα πλαίσια του έργου είναι:

- Να τονώσει το ενδιαφέρον των φοιτητών προς την αυτοαπασχόληση και την επιχειρηματική δράση προς την κατεύθυνση παραγωγής νέων καινοτομικών προϊόντων, διαδικασιών και υπηρεσιών.
- Να προσφέρει τις απαραίτητες γνώσεις ώστε να αποκτήσουν οι ενδιαφερόμενοι την ικανότητα της επιχειρηματικής σκέψης, της καινοτομίας, της δημιουργικότητας, της ποιότητας του προϊόντος και της υγιούς ανταγωνιστικότητας.

- Να ενθαρρύνει την ανάληψη παραγωγικών επιχειρηματικών πρωτοβουλιών, και να αποκτήσουν εφόδια ώστε να πετύχουν αν και όταν αναλάβουν τέτοιες πρωτοβουλίες.

- Να δώσει σωστότερα καταρτισμένα στελέχη στην αγορά εργασίας.

Για να ικανοποιήσει τους στόχους αυτούς το νέο έργο αξιοποιεί όλες τις δράσεις που καλύπτει η ενέργεια 3.1.2 του ΕΠΕΑΕΚ και συγκεκριμένα:

ΔΡΑΣΗ Α:

Εισαγωγή προαιρετικών μαθημάτων – διαλέξεων επιλογής με θεωρητικό και εργαστηριακό περιεχόμενο εστιασμένα στην επιχειρηματικότητα, την καινοτομία, την διοίκηση και διαχείριση μιας εταιρίας, τις δυνατότητες χρηματοδότησης, την ποιότητα και την πιστοποίηση προϊόντων και υπηρεσιών (συνολικά 10).

ΔΡΑΣΗ Β:

B.1 Εισαγωγή Εργαστηριακών μαθημάτων 'Προσομοίωσης της λειτουργίας επιχειρήσεων'. Στα πλαίσια αυτών των ασκήσεων, ομάδες φοιτητών υπό μορφή εκπαιδευτικής άσκησης, αναλαμβάνουν να δημιουργήσουν και να διοικήσουν εικονικές επιχειρήσεις, ασκούμενοι στην μεθοδολογία του 'επιχειρείν'.

B.2 Επισκέψεις σε επιχειρήσεις και οργάνωση σεμιναρίων από στελέχη επιχειρήσεων, ιδιαίτερα της παραγωγικής βιομηχανίας και βιοτεχνίας.

B.3 Μελέτες περιπτώσεων (case study εφαρμογές).

B.4 Οργάνωση Ημερίδων σε θεματολογία σχετική με την επιχειρηματικότητα.

ΔΡΑΣΗ Γ:

Παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού και λογισμικού υπό μορφή CD-ROM και στο διαδίκτυο. Προτείνεται η δημιουργία ενός πλήρως διαδραστικού λογισμικού το οποίο θα βοηθά τον φοιτητή στην σύνταξη ενός επιχειρηματικού σχεδίου με την μέθοδο του query tree.

Με το βοήθημα αυτό ο φοιτητής θα εξασκείται στην οργάνωση μιας νέας επιχειρηματικής δράσης, δεν θα παραλείπεται καμιά ουσιαστική παράμετρος του σχεδιασμού, ενώ θα ελέγχεται η συμβατότητα των απαιτήσεων με τους στόχους και τους ισχύοντες κανόνες.

Είναι προφανές ότι πολλές από τις παραπάνω δράσεις πρέπει να είναι κοινές για φοιτητές προερχόμενους από διαφορετικά τμήματα και έχοντες διαφορετικές εμπειρίες και γνώσεις, αφού το αντικείμενο που σπουδάζουν είναι διαφορετικό. Αυτό θα διευκολύνει την ανταλλαγή απόψεων και την συμπληρωματικότητα της θεωρητικής εκπαίδευσης που προτείνεται και έχει ιδιαίτερη σημασία στα πλαίσια της εργαστηριακής άσκησης των εικονικών επιχειρήσεων (Δράση Β.1).

Ενδεικτικά αναφέρονται οι τίτλοι των Θεωρητικών Μαθημάτων της δράσης Α:

A.1 Μορφές ιδιωτικών επιχειρήσεων.

A.2 Εισαγωγή στα θέματα Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας.

A.3 Εκκίνηση επιχειρηματικών δράσεων

A.4 Λειτουργία και χρηματοδότηση των επιχειρήσεων.

A.5 Ποιοτικός έλεγχος, πιστοποίηση και διαπίστευση κατά ISO προϊόντων και παρεχόμενων υπηρεσιών.

A.6 Επιχειρησιακή Στρατηγική (Corporate and Business Strategy)

A.7 Το Επιχειρηματικό Σχέδιο (Business Plan)

A.8 Ανάλυση ισχυρών και ασθενών σημείων, ευκαιριών και απειλών (Ανάλυση SWOT)

A.9 Εφαρμογές των μοντέλων ER και των Σχεσιακών Συστη-

μάτων Βάσεων Δεδομένων (RDBMS) στον χώρο της επιχειρηματικότητας

A.10 Λήψη Επιχειρησιακής Απόφασης και Εφαρμοσμένη Ηθική.

Πρόκειται για ένα ευρύ κύκλο γνωστικών αντικειμένων που θα προσφέρει αρκετά στοιχεία σε αυτούς που θα τα παρακολουθήσουν.

Τα εργαστήρια εικονικών επιχειρήσεων έχουν προγραμματιστεί να υλοποιηθούν σε εβδομαδιαίους κύκλους των 40 ωρών με την συμμετοχή τεσσάρων (4) έως έξι (6) ανταγωνιστικών ομάδων. Οι ομάδες αυτές απαρτίζονται από τέσσερα (4) άτομα η κάθε μια. Κάθε μια ομάδα αποτελεί μια διαφορετική επιχείρηση, η οποία καθοδηγούμενη υλοποιεί μια εικονική επιχείρηση, προγραμματίζει τη λειτουργία της επιχείρησης, σχεδιάζει, λαμβάνει αποφάσεις, λειτουργεί και τέλος αξιολογεί τα αποτελέσματα των ενεργειών της. Οι εκπαιδευόμενοι αναλαμβάνουν το ρόλο των στελεχών της επιχείρησης και κατά την διάρκεια των κύκλων λειτουργίας του προγράμματος αλλάζουν ρόλους προκειμένου να περάσουν από όλες τις επί μέρους λειτουργίες της (δ/ση πωλήσεων, δ/ση παραγωγής, δ/ση οικονομικών και Γεν. Διεύθυνση). Πρόκειται για άσκηση επί χάρτου κατά την οποία οι φοιτητές κάνουν πρακτική στον σχεδιασμό, την εφαρμογή και τον έλεγχο των επιχειρηματικών στρατηγικών. Οι συμμετέχοντες καλούνται να διερευνήσουν την αγορά, να προσδιορίσουν και να αξιολογήσουν τις ευκαιρίες της, να σχεδιάσουν και να εκτελέσουν ένα επιχειρηματικό πρόγραμμα, να ελέγξουν τη δική τους απόδοση αλλά και εκείνη του ανταγωνισμού, καθώς και να επαναπροσδιορίσουν την στρατηγική και τακτική τους εφόσον αυτό κρίνεται απαραίτητο.

Η καινοτομία αυτών των εργαστηριακών ασκήσεων έγκειται στο γεγονός ότι η μάθηση αποκτάται μέσω συνεχούς ομαδικής άσκησης. Καλούνται να αντιμετωπίσουν πραγματικές καθημερινές καταστάσεις της αγοράς και να λάβουν αποφάσεις που θα καθορίσουν την μελλοντική πορεία και τα αποτελέσματα των υποθετικών εταιριών τους.

Το νέο πρόγραμμα, όπως προαναφέρθηκε, αποτελεί συνέχεια του έργου ΕΠΕΑΕΚ που υλοποιήθηκε και έληξε τον Αύγουστο του 2005. Στον

σχεδιασμό του νέου έργου έχει ληφθεί υπόψη η εμπειρία της πρώτης εφαρμογής τόσο από τις δυσκολίες υλοποίησης όσο και από την γνώμη των φοιτητών που συμμετείχαν στις διάφορες δράσεις. Συγκεκριμένα έχουν, όπως προαναφέρθηκε, προστεθεί περισσότερα μαθήματα σε σχέση με την πρώτη υλοποίηση, κάποια των οποίων απευθύνονται στην ολότητα των φοιτητών του ΤΕΙ Αθήνας ανεξαρτήτως γνωστικού αντικείμενου που θεραπεύουν, και κάποια άλλα σε ιδιαίτερες ομάδες φοιτητών που σχετίζονται με συγκεκριμένο γνωστικό προσανατολισμό. Επίσης οι μελέτες περιπτώσεων, που προβλέπονται στα πλαίσια του έργου, τίθενται σε πληρέστερη βάση, σε σχέση με το προηγούμενο έργο, π.χ. προβλέπουν ευρύτερη συμμετοχή φοιτητών στην εφαρμογή τους, με συγκεκριμένα στάδια υλοποίησης, ενδιάμεσες αναφορές κλπ. Πρέπει επίσης να αναφέρουμε ότι κατά την υλοποίηση του έργου θα συσχετίζεται η πρακτική εφαρμογή του και με άλλες δράσεις προγραμμάτων επιχειρηματικότητας που βρίσκονται σε εξέλιξη, ιδιαίτερα αυτές που βρίσκονται σε εξέλιξη στο ΤΕΙ Αθήνας (για παράδειγμα 'Ανάπτυξη Επιχειρηματικών Ιδεών', προγράμματα του Γραφείου Διασύνδεσης κλπ.).

Κατά τη γνώμη μας το πρόγραμμα θα καλύψει ένα σημαντικό κενό στην παρεχόμενη εγκύκλια εκπαίδευση. Σήμερα στα Τμήματα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης, που δεν έχουν ως επιστημονικό αντικείμενο την οικονομία δεν παρέχονται ουσιαστικά καθόλου μαθήματα προς την κατεύθυνση της επιχειρηματικότητας, της παραγωγής προϊόντος και υπηρεσιών, ολικής ποιότητας κλπ. Η ίδια έλλειψη σημειώνεται και σε μεταπτυχιακούς κύκλους σπουδών. Η προσπάθεια που έχει γίνει σε πολλές περιπτώσεις με την απλή προσθήκη κάποιων, συνήθως κατ'επιλογήν, μαθημάτων προς αυτή την κατεύθυνση δεν έλυσε το πρόβλημα. Το γεγονός αυτό και η ουσιαστική έλλειψη γνώσης αποτελεί τροχοπέδη στην ανάληψη πρωτοβουλιών των νέων αποφοίτων για στροφή προς την αυτοαπασχόληση και την προσπάθεια δημιουργίας νέων επιχειρήσεων, μικρών παραγωγικών ευελκτων μονάδων, ιδιαίτερα σε τομείς τεχνολογιών αιχμής (π.χ. καινοτομικό ηλεκτρονικό προϊόν, λογι-

σμικό, νέες υπηρεσίες κλπ), όπως επιβεβαιώνει η διεθνής πρακτική. Αυτός είναι ο κύριος στόχος που θέλει να θεραπεύσει το πρόγραμμα.

Άμεσα ωφελούμενοι οι φοιτητές που με συμπληρωματικά εφόδια θα αντιμετωπίζουν ανετότερα ίσως την ανάληψη 'του κινδύνου της ανασφάλειας' και θα στρέφονταν ευκολότερα προς την αυτοαπασχόληση και την επιχειρηματική πρωτοβουλία αντί της συχνά παρατηρούμενης μη παραγωγικής υποαπασχόλησης. Αυτό συνάδει και με την προσπάθεια που γίνεται μέσω άλλων κοινοτικών προγραμμάτων για ενθάρρυνση της επιχειρηματικής δράσης, με την δημιουργία νέων επιχειρήσεων με καινοτομικά προϊόντα. Η αναλυτική αναφορά σε παραδείγματα, σε διάφορους με διαφορετικά γνωστικά αντικείμενα, ξεφεύγει από τα πλαίσια αυτής της σύντομης αναφοράς.

Οι ευρύτερες επιπτώσεις ενός τέτοιου έργου στην κοινωνία και την Ελληνική οικονομία δεν μπορεί παρά να είναι θετικές. Η παροχή εφοδίων στους απόφοιτους Μηχανικούς και Τεχνολόγους Μηχανικούς θα ενισχύσει την αυτοπεποίθησή τους ότι μπορούν αυτοαπασχολούμενοι ή ως ομάδες νέων Επιστημόνων με κοινά ενδιαφέροντα να δημιουργήσουν τις δικές τους επιχειρήσεις με αιχμη καινοτομικά προϊόντα και εφαρμογές. Σίγουρα αυτές οι δράσεις στοχεύουν στην μείωση της ανεργίας ή της υποαπασχόλησης των νέων Επιστημόνων.

Στο πρόγραμμα ελήφθη μέριμνα να καλυφθούν φοιτητές Τμημάτων με ετερόκλητα αντικείμενα σπουδών. Αυτό θα διευκολύνει την ανταλλαγή απόψεων, ιδιαίτερα στα κοινά εργαστήρια που προτείνονται. Αποτέλεσμα θα είναι η ευρύτερη ευαισθητοποίηση όλων σε θεματολογίες που δεν είναι της άμεσης αρμοδιότητάς τους. Όπως για παράδειγμα οι τεχνολογίες αιχμής, το περιβάλλον, η ποιότητα και τα συστήματα διαπίστευσης ποιότητας, το περιβάλλον και η περιβαλλοντική διαχείριση κλπ.

Στα θετικά επίσης του έργου πρέπει να αναφέρουμε τον ρόλο καταλύτη, που μπορεί αυτό να παίξει, για μελλοντικές συνεργασίες σε Αναπτυξιακά και Ερευνητικά προγράμματα μεταξύ του Ακαδημαϊκού Τεχνολογικού Ιδρύματος με την εγχώρια παραγωγική επιχείρηση, βιομηχανία ή βιοτεχνία. ■